

BARTHA DÉNES

Hazánk védett fa- és cserjefajai (V. rész)

Ribiszkék

Szórt állású, karéjos levelű, 1,5–2 méter magasra is megnövő cserjék. Virágaik levélhórnálji fürtökben nyílnak, termésük leveses, sokmagvú álbogyó. Hazánkban négy őshonos fajuk van, két természetett, a vörös ribiszke (*Ribes rubrum* L.) és az arany ribiszke (*R. aureum* PURSH.) gyakorta elvadul. Az őshonosak közül nem védett a Magyar–Középhegység és a Nyugat- és Dél-Dunántúl nyirkos és sziklás erdőiben, erdőszélein előforduló vadkőszméte (*R. uva-crispa* L.). (A rajzok Csapody Vera munkái.)

BÉRCI RIBISZKE

(*Ribes petraeum* WULFF.) 2000 Ft.

Levelei nagyok, 7–10 cm szélesek. Virágai piros-lókok, május-júniusban nyílnak. Termése piros. Közép-Európa magashegységeiben havasi égeresek, patakmenti magaskórósok, szurdokerdők lakója. Hazánkban 1956-ban Kárpáti Zoltán

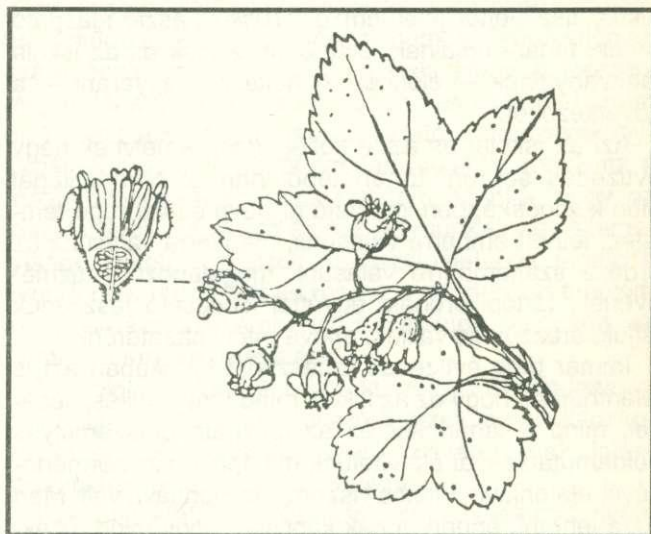

botanikusunk a Bükk-hegységi Jávorkúton, az ún. „ősfenyves” mellett, egy málnával benőtt bükkös irtás szélén mindössze egyetlen példányt talált. Egy évvel később már nem sikerült fellelnie. További egyedek felbukkanása nem kizárt.

HAVASI RIBISZKE

(*Ribes alpinum* L.) 2000 Ft.

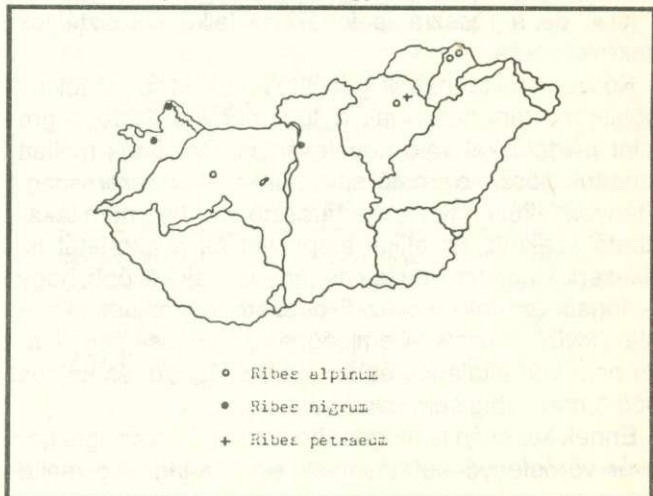
Levelei kicsik, 3–4 cm szélesek. A növény gyakran kétlaki, virágai április-júniusban nyílnak. Termése piros. Közép-Európa magashegységeiben él, nálunk a Zempléni-hegységben a fűzérkomlói Pizskéstetőn, a telkibányai Mátyásforrásnál, a Bükkben a Nagymezőn és a Bakonyban a Cuhavölgyben montán bükkösökben, szurdokerdőkben találjuk. Dealpin, glaciális maradványfajunk.

FEKETE RIBISZKE

(*Ribes nigrum* L.) 2000 Ft.

Levelei nagyok, 5–10 cm szélesek, fonákán sárga, pontszerű mirigyek vannak. A virágok zöldek vagy fehéresek, áprilisban nyílnak. Termése fekete. Az egész növénynek jellegzetes, átható illata van. Eurázsia síkvidékein él, Dél-Európából hiányzik. Hazánkban őshonosan ma biztosan már csak a dél-hansági királytói égeresben és a szigetközi Rajkán él, kipusztult a Hanság Csikoséger, Oslói-égeres, lébényi Ottó-major nevezetű részeiről és a Duna-menti Gödi-szigetektől. Termőhelye égerlápban és keményfás ártéri ligeterdőben van. Mivel sok helyen természetik, gyakora elvadul.

- *Ribes alpinum*
- *Ribes nigrum*
- + *Ribes petraeum*

BOLLA SÁNDOR

Jelentés és hálás köszönet

Mint harminc évvel ezelőtt érettségizett erdésztechnikus, tisztelettel jelentem *dr. Tuskó László* igazgató úrnak, tanár-társainak, oktató-utódainak és az iskola tanítványainak — élőknek és holtaknak egyaránt — a következőket.

Azt az iskolát és azt a kollégiumot, amelynek négy évtizedes soproni történetéből hármat tanárkollégái élén különösképpen igazgató úr neve és szerepe fémjelez, felnőtt emberré válásunk, magyarrá válásunk és erdész szakemberré válásunk megalapozó intézményének, tartópillérének, egyúttal kibocsátó fészkeének látjuk, érezzük és valljuk, ahová ma is hazatérünk.

Immár több évtizedes tapasztalat birtokában azt is jelenthetem, hogy ez az iskola mind tárgyi felkészítésével, mind a tanári kar és az igazgató úr személyes példamutatásával életvitelünk mindenkori zsinórmértékévé, etalonjává, hiteles viszonyítási pontjává vált. Mert azzá lehetett éppen annak kapcsán, hogy mind az akkori tanári kar — igazgató úr bölcs kormányzásával —, mind az idők folyamán az iskolába került oktatói gárda (az utód-generáció) nem kis része nemcsak szak tekintéllyé tudott és tud válni a diákság, a tanítványok szemében, hanem igaz emberré, követendő mintává is az ifjú szívekben.

Hálás köszönettel emlékezünk a szükséges szigorra, a szakmában oly fontos kötelességtudat és szolgálati fegyelem elsajátíttatására, begyakoroltatására. De legalább ilyen hálával gondolunk arra is, hogy igazgató úr is, az akkori tanárok is, és a későbbiek közül is többen hivatásszerűen tudták és tudják, hogy az esztendő Sopronban töltött tíz hónapjában nevelői, sőt szinte család-pótló szerepet és felelősséget is vállalniok kellett és kell a jóra, de a rosszra is fogékony lelkű korosztályok diákévei során.

Köszönettel tartozunk igazgató úrnak és kutatásokkal foglalkozó tanártársainak a tudományos tisztességre saját példájukkal való nevelésért is. Ön, önök mellett láthattuk először a kutatói aprómunka, a rendszeresség, a tények feltétlen tisztelete fásasztó, de meg nem takarítható szakmai és etikai alapelveit és gyakorlatát is. Elkészerítő tapasztalata lett néhányunknak később, hogy — fogalmazzunk így: az Erdészeti Technikum akkori falain kívül — ez a szellemiség, ez a tisztesség egyáltalán nem volt általános ebben az országban, és sajnos még a mai napig sem mindenütt az.

Ennek kapcsán is megdöbbenve látjuk, hogy igazgató úr vörösfenyő-kutatásainak sincs mindmáig méltó

folytatása. Most azonban — igazgató úr családjának az egyetértésével, és az iskola patronálására létrejött baráti körünk részvételével —, az Erdészeti Technikum jelenlegi vezetőinek alapvetően fontos gondolata révén remélhetőleg megszülető alapítvány megteremtheti e kutatások tisztességes kiértékelésének, illetve folytatásának lehetőségeit is. Szorgalmazzuk és segítsük elő ezt annál is inkább, mert ma újra erős hittel hisszük ebben az országban és ebben a szakmában, hogy bár a test a minden élők útján eltávozik rendelt ideje letelvével, de a szellem nem hal meg. Ez az alapítvány fokozatosan lehetővé teheti nemcsak a szellemi hagyatékok gondozását, hanem a más okokból félbemaradt, a jelenleg is folyó szaktudományos kutatások, a technikum égisze alatt egybegyűjtött és egybegyűlő szakmai tapasztalatok közkinccsé tételét is.

Iskolánkkal kapcsolatban hálás köszönettel emlékszünk arra, hogy még életveszélyes helyzetekben is példát kaptunk igazságfeltárából, fegyelmezett demokráciából, sőt szinte atyai szeretetből is. Pl. az 1957-es tavaszi, kizárólag a menza elviselhetetlensége miatt kitört éhségstrájkunkat a nyugati hírforrások a Kádár-rendszer elleni diáklázadásnak vélték, így is ismertették. Mégis — az ideges diktatúra követelődzései ellenére — igazgató úr és tanártársai a lehető legkorrektebbül kivizsgálták a panaszainkat, meghallgatták érveinket, majd feltárták a menzán folyó belső visszaéléseket, és — igazunkat bizonyítva látván — elbocsátották a menza tolvaj vezetőjét. Nekünk pedig a hajunk szála sem görbült. Vajon az önök akkor életveszélyes felelősségvállalása nélkül közülünk hány kolléga nem léphetett volna a pályára?

A legnagyobb elismeréssel emlékszünk (még néhányan) igazgató úr és tanártársai több bátor, példamutató politikai felelősségvállalására is.

Így 1957-ben és 1958-ban, a nyílt terror éveiben, amikor a március 15-e és október 23-a körüli hetekre az iskola összes vadász(!) fegyverét és lőszerét — még a muzeális értékű fegyvereket is — mindig (és leltár szerint hiánytalanul) be kellett szolgáltatni rendőrségi „megőrzésre”, tehát ebben a két évben március 15-én városszerte tilos volt nemzeti színű kokárdát kitűzni. Mégis, az önök hallgatólagos tudtával, kabáthajtókánknak a szívünkhöz még közelebb eső, belső felére feltűztük a kedves jelképet: rejtve, de meg nem tagadva hovatarozásunkat.

Lényegében ugyanebbe a körbe tartozik az is, hogy

tanártársai élén igazgató úr vállalta a felelősséget az utóbb országos hírvé vált Bánk bán-előadásokért. Akkor, amikor még a legtöbb kőszínházban sem engedélyezte a hatalom históriája ezt a nemzeti drámát bemutatni — egyetlen mondata miatt, amely azonban akkor mindenkit a vérbefojtott 1956-ra emlékeztetett — „éljen sokáig a magyar szabadság!”, mondják a felkelők a Bánk bán-ban. És a Soproni Erdészeti Technikum színészek is tehetséges diákjai ezt a hitvallást mégiscsak belekiáltották az akkori politikai rémület dermedt csendjébe!

Ennek az iskolának az akkori szellemiségébe az is „belefért”, hogy történelem órákon is, önképzőkori foglalkozásokon is, országjáró tanulmányutakon is úgy emlékeztek meg tanáraink Trianonról, és a határokon kívülré rekesztett magyarság megaláztatottságáról, kiszolgáltatottságáról, ahogy ezzel a nemzeti traumával minden magyar embernek, így minden fiatalnak, diáknak is szembe kellett és szembe kell néznie. De nyíltan beszéltek tanáraink erdész őseinknek a soproni népszavazáskor tanúsított nagyszerű hazaszeretetről is. Ez is erősen hozzájárult ahhoz, hogy a négy diákév során egy kicsit mindannyian sopronivá legyünk, és Sopront egész életünkben magunkénak érezzük.

A dr. Tuskó László igazgató úr nevével fémjelzett három évtizedben iskolánk több, mint 2000 erdésztechnikus kibocsátásával járult hozzá maradandóan a magyar erdőgazdálkodás szent ügyéhez.

Jelentem, szomorú szívvel, hogy a természet rendje szerint — mi is fogyunk. De büszkén jelentem azt is, hogy többek között éppen az iskola megerősítő, megtartó szellemének köszönhetően kevesebb a pályamódosítás, lemorzsolódás a körünkben, mint a más iskolák által képzetek körében: őrizzük az itt kapott, a soproni erdésztechnikus gerincet.

Örömmel jelentem, hogy munkahelyeinken tapasztaljuk: az ifjú soproni erdésztechnikus korosztályok reményteljes, tehetséges serege lép a nyomunkba, előbb-utóbb pedig az örökünkbe. Ez azért is nagy öröm a számunkra, mert az iskola hajójának útja — részben ellenszelek, részben más stílusú kormányzás, és részben a más típusú „matróz-” (azaz diák-) összetétel miatt — az elmúlt évtizedben bizony nem egyszer váltotta ki aggodásunkat. Ámde a technikum — dr. Tuskó László és generációja által megalapozott — szelleme mégis erősebbnek bizonyult a bajoknál, veszélyeknél, szorongatott helyzeteknél, és reméljük, így marad ez a jövőben is. Ezt is kívánja szolgálni, erősíteni baráti körünk, vezetőségében örökös tanárelnökünkkel, az egykori Bánk bán-előadások főrendezőjével, a ma is töretlen hittel, lelkes aktivitással és bölcs tanácsokkal munkánkat segítő-irányító *dr. Firtás Oszkár*ral.

Az egykori és a jelenlegi oktatói gárda szakemberi

teljesítményében bizonyára fontos rész a tudományos és a szakírói tevékenység. Megfelelő helyen és alkalommal magát dr. Tuskó Lászlót illetően is nyilván bővebb teret kell szentelni a mintegy 9 rövidebb szakmai cikkének, a 21 hosszabb tanulmányának, szakdolgozatának, tankönyvi és szakkönyvi szerzőségének, illetve társszerzőségének, „*A vörösfenyő erdőgazdasági jelentősége és nemesítésének néhány kérdése*” című kandidátusi értekezésének, az erdészeti nemesítésben elfoglalt szerepének, maradandó rangjának. Hogy a mostani megemlékezésen mégsem elsősorban ezekről, hanem dr. Tuskó László és tanártársai, oktató-utódai tevékenységének másik oldaláról szóltam inkább, annak az a meggyőződésem és tapasztalatom az oka, hogy az igazi tanárok, az oktató és nevelő munka nagy személyiségei alkotó erdészeti szakszolgálatának legalább ilyen fontos része volt és marad a mindenkorai tanulóifjúság erdész szakemberré, becsületes magyarrá és humánus emberré nevelése.

Tisztelgő megemlékezésünkben így hát mindenképpen helye van a magunkról szóló, bizalommal kitérülő, meghatódott vallomásszerű beszámolóknak, jelentéstételnek, és a hálás köszönetnek.

Ezeknek a fáknek, többek között ezeknek a környékbeli kedves, öreg vörösfenyőknek a belső évgyűrűi talán még emlékeznek azokra az időkre, amikor tanáraink bölcs szakvezetésével, értő magyarázataikat hallgatva itt jártunk, itt tanultunk, itt dolgoztunk, ifjúságunk derekán.

Üzenjük a mostani, az idej, a legkülső évgyűrű segítségével befelé és felfelé: ha Isten engedi, és élünk, jövőnk máskor is. Jövőnk emlékezni. Jövőnk jelentést tenni. És jövőnk mindent hálással megköszönni.

Elhangzott 1990. október 20-án Sopronban, a Dajos-hegyen, dr. Tuskó László emlék-kopjafájánál.

A földművelésügyi miniszter az Egyetemi öt volt oktatójának visszaadta egyetemi tanári címét. Az érintett oktatók: *dr. Fehér Dániel, dr. Gyórfi János, dr. Magyar Pál, dr. Farkas Vilmos, dr. Lesényi Ferenc.* Az alábbiakban közöljük dr. Fehér Dániel rehabilitációs okiratát.

Földművelésügyi Miniszter

— 5886/1990. n. Dr. Fehér Dániel hozzártározójának.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsa rehabilitáció keretében foglalkozott *dr. Fehér Dániel* urat ért sérelemmel. Megállapította, hogy a dékáni, tanszékvezetői, egyetemi tanári munkaköréből történő elbocsátása szabálytalan, törvénytelen és embertelen volt. E méltánytalanságok haladéktalan orvoslása kötelesség. Legnagyobb sajnálatomra már csak emlékének tudunk áldozni. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsának egyetértésével engedélyezem nevének említésekor az egyetemi tanári cím feltüntetését.

Tisztelettel: **Nagy Ferenc József**

ROVATVEZETŐ: MOSONYI GÉZA

Tarokk–sarok

A jövőben megkíséreljük, hogy az erdésztársadalom közkedvelt kártyajátéka, a tarokk köréből tanulságos partikat, rejtvényeket idézzünk fel, adjunk fel, esetleg vitára bocsássunk. Kérjük tisztelt olvasóinkat, mondják el véleményüket az ilyenfajta rejtvényekről, valamint — ha megnyerte tetszésüket a rovat — segítsék a rovatvezető munkáját a körükben előfordult partik, esetek, történetek leírásával, melyeket közölni fogunk.

Az egységes értelmezés érdekében előrebocsátjuk, hogy a rejtvényekben „szereplők” a Paskievics-féle, kötelező XX—as hívásos tarokkot játsszák, ahol a XX—as fektetése tilos és az értékelhető figurák a következők: tulétroá (tuli), négy király, duplajáték, pagátultimó, XXI-fogás és volát.

A játékban mindig Dezsó az osztó, tőle jobbra ülnek Attila, Béla és Csaba.

1. játszma:

Osztás, licitálás és skartolás után a helyzet az alábbi:

Attila: XXI, XVI, VI, III, II, kőr: D, Á, treff: K, B
Béla: skíz, XVIII, XIII, VIII, IV, I, kőr K, treff: L, Á
Dezsó: XX, XIX, XVII, XV, XII, XI, IX, pikk: K, B
Csaba: XIV, X, VII, V és öt szín

A licitálás:

Attila	Béla	Csaba	Dezsó
három	kettő	passz	passz
tartom	egy	passz	passz
tartom	szóló	passz	passz
tartom	passz	passz	passz

A bemondások:

Attila: segít a XX-as, passz;

Béla: kontra parti;

Csaba: passz;

Dezsó: rekontra parti;

Attila, Béla, Csaba passz.

Útések:

1. A. kőr D	B. kőr K	C. kőr B	D. XII
2. D. pikk K	A. II	B. XIII	C. pikk Á
3. B. treff L	C. treff D	D. XI.	A. treff K
4. D. pikk B	A. III.	B. I.	C.V.
5. C. X.	D. XV	A. XVI.	B. VIII.
6. A. kőr Á	B. IV.	C. VII	D. XVII
7. D. IX	A. VI	B. XVIII	C.XIV
8. B. skíz	C. káró K	D. XIX	A. XXI
9. B. treff Á	C. káró D	D. XX	A. treff B

A B–C páros megnyerte a rekontra partit, csendes XXI-es fogást és csendes tulit csinált.

Tanulságok: Attila helyesen ragaszkodott a játékhoz, mert ellenkező esetben bemondott XXI-es fogást csináltak volna ellene. Partnere, Dezsó lapjával megmennteni nem tudta, amit igyekezett jelezni a rekontrával.

2. játszma:

Osztás, licitálás és skartolás után a helyzet az alábbi

Attila: skíz, XVIII, XIII, VIII, IV, I, kőr: B, treff: L, Á
Dezsó: XXI, XVI, VI, III, II, kőr: D, Á, treff: D, B
Béla: XIV, X, VII, V és öt szín

Csaba: XX, XIX, XVII, XV, XII, XI, IX, pikk: B, Á

Kérjük írják meg, véleményük szerint hogyan alakult a fenti kiosztású játszma. A megfejtéseket a megjelenéstől számított 15 napon belül kérjük a szerkesztőség címére megküldeni. A helyes megfejtést beküldők között — a Monteditio Kft ajándékaként — könyvutalványokat sorsolunk ki.